

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาเขตการศึกษา 8 มีสาระสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมในด้านการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ภายหลังจากการฝึกอบรม
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ภายหลังจากการฝึกอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 3 กลุ่มคือ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับอำเภอจำนวน 16 คน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 361 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 จำนวน 80 คน จากโรงเรียนในจุดฝึกอบรมของอำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน และอำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรม แบบสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรม แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินการฝึกอบรม แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะรับการฝึกอบรม แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการ

ฝึกอบรม แบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบสังเกตการดำเนินการฝึกอบรม แบบสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม แบบสอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม แบบวัดคุณธรรมของครู (คป.1 และ คป.3) แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรมของครู (คป.2) แบบบันทึกพฤติกรรมของครูและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2529 จนถึงวันที่ 17 มีนาคม 2530 โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การประเมินกระบวนการฝึกอบรมครู เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการฝึกอบรมครูในช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2529) แต่ละจุดฝึกอบรมใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินกระบวนการฝึกอบรมคือ

3.1.1 สํารวจเอกสารการเตรียมการฝึกอบรมโดยการใช้แบบสำรวจ และสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินการเตรียมการฝึกอบรม

3.1.2 สังเกตการดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้แบบสังเกต และประเมินพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินการฝึกอบรมรวมทั้งประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะรับการฝึกอบรมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้แบบสังเกต เพื่อประเมินการดำเนินการฝึกอบรม

3.1.3 ทดสอบความรู้ก่อนและหลังฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการใช้แบบทดสอบ และสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินผลการฝึกอบรมเฉพาะด้านประสิทธิผลการเรียนรู้และความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม

3.2 การประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดย

- 3.2.1 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจำนวน 24 คน โดยใช้แบบสังเกตสังเกตครูคนละ 4 ครั้งแต่ละครั้งห่างกัน 1 สัปดาห์
- 3.2.2 สอบถามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจำนวน 24 คน โดยใช้แบบสอบถาม
- 3.2.3 สัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 120 คนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูจำนวน 24 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- 3.3 การประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดย
- 3.3.1 วัคคุณธรรมของครูจำนวน 24 คน โดยใช้แบบวัคคุณธรรมของครู (คป.1 และ คป.3)
- 3.3.2 สัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 120 คนเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูจำนวน 24 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์
- 3.4 การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามร่วมกับตัวอย่างประชากรในโรงเรียนจำนวน 14 คนเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการแล้วบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกพฤติกรรมประจำวัน
- 3.5 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 80 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์นักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ไคมาคำนวณหาค่าสถิติซึ่งไคแก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าซี (z-test) ตามลักษณะของข้อมูลที่ไคจากเครื่องมือในการวิจัยแต่ละ ฉบับ สำหรับข้อมูลที่ไคจากการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนและด้านคุณธรรมของครูโดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการอุปนัย

5. เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินการฝึกอบรมครูประถมศึกษาที่มีดังนี้

1. กระบวนการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อ

1.1 การเตรียมการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจคือ ทุกจุดฝึกอบรมมีเอกสารฝึกอบรมครบทุกรายการตามแบบสำรวจ และผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเตรียมการฝึกอบรมในแต่ละรายการตั้งแต่ระดับมากหรือได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมดในแบบสอบถาม

1.2 การดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจคือ การดำเนินการฝึกอบรมในแต่ละจุดฝึกอบรมต้องผ่านรายการตามแบบสังเกตการดำเนินการฝึกอบรมและพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและพฤติกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะต้องได้รับการประเมินในแต่ละรายการตั้งแต่ระดับดีหรือได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมดในแบบสังเกตพฤติกรรมแต่ละกิจกรรม นอกจากนั้นกิจกรรมในการฝึกอบรมร้อยละ 80 จะต้องมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมอย่างน้อยร้อยละ 80

1.3 ผลการฝึกอบรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจคือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบความรู้ก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบความรู้หลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 ของคะแนนเต็มและผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในแต่ละรายการตั้งแต่ระดับมากหรือได้ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมดในแบบสอบถาม

2. พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อ ครูร้อยละ 80 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่ตั้งไว้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมที่กำหนด

3. พฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนอยู่ในระดับที่น่าพอใจเมื่อ ครูร้อยละ 80 มีคุณธรรมข้อต่าง ๆ อย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมที่กำหนด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการประเมินการเตรียมการฝึกอบรมพบว่า การเตรียมการด้านเอกสารและหลักฐานการปฏิบัติงานการฝึกอบรมและความพร้อมในการเตรียมการฝึกอบรมโดยส่วนรวมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรม จุดฝึกอบรมที่ 2 และ 3 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ส่วนจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 4 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

1.2 ผลการประเมินการดำเนินการฝึกอบรมพบว่า

1.2.1 การดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามรายการการฝึกอบรมตามที่กำหนด 8 รายการโดยส่วนรวมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน พิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรม จุดฝึกอบรมที่ 2 และ 4 สามารถดำเนินการฝึกอบรมได้ครบทุกรายการตามที่กำหนดเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ส่วนจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3 ดำเนินการฝึกอบรมตามรายการต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินโดยมีความบกพร่องในเรื่องการตรงต่อเวลาและการจัดสถานที่ไม่เหมาะสม

1.2.2 พฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินการฝึกอบรมทุกกิจกรรมโดยส่วนรวมและเป็นรายจุดฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดคือ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะดำเนินการฝึกอบรมในทุกรายการตามแบบสังเกตอยู่ในระดับดีถึงร้อยละ 100 จากจำนวนรายการทั้งหมด สูงกว่าเกณฑ์การประเมินซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้เพียงร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรม

1.2.3 พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม มาตามนิต นันทนาการ ยามเช้า แบ่งกลุ่มและกิจกรรมอำลา รวมทั้งพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมชมภาพทัศนภาพเลื่อนโดยส่วนรวมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 3 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ส่วนจุดฝึกอบรมอื่น ๆ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน

สำหรับพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมศึกษาชุดฝึกอบรม การสรุปรายงานผลการศึกษาชุดฝึกอบรม การประเมินผลประจำวันและการรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรมพบว่า โดยส่วนรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 2 เป็นจุดฝึก

อบรมเคียวที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมดังกล่าว เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

1.2.4 จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยส่วนรวมและรายจุดฝึกอบรมพบว่าเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดคือ มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร้อยละ 88.07 จนถึงร้อยละ 100 ทุกกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

1.3 ผลการฝึกอบรมเฉพาะด้านประสิทธิผลการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมพบว่า

1.3.1 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยส่วนรวมและรายจุดฝึกอบรมมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดคือ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมมากกว่า 15 % ของคะแนนเต็ม

1.3.2 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมหรือการดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากถึงร้อยละ 86.67 ของจำนวนรายการทั้งหมด เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 1, 2, และ 4 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ส่วนจุดฝึกอบรมที่ 3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

2. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนพบว่า พฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรมหรือการนำเอาความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้จัดการเรียนการสอนเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (ต้องมีครูจำนวนร้อยละ 80 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดโดยอยู่ในระดับที่น่าพอใจ) เมื่อพิจารณากิจกรรมที่ครูนำไปใช้พบว่า กิจกรรมที่ครูนำไปใช้น้อยที่สุดหรือไม่ได้ใช้เลยคือ กิจกรรมการแสดงละคร สถานการณ์จำลอง การโต้วาทีและการเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ มีครูจำนวนมากกว่าร้อยละ 85.00 ได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนพบว่า ครูมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (ต้องมีครูจำนวนร้อยละ 80 มีคุณธรรมที่กำหนดอยู่ในระดับน่าพอใจ) เมื่อพิจารณาคุณธรรมเป็นรายข้อพบว่า คุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากที่สุดได้แก่คุณธรรมในด้านความเสียสละและเมตตากรุณา ความประหยัค ความมีเหตุผลและความมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจน้อยได้แก่ ความรับผิดชอบ

4. ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือน โดยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมพบว่า พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะยึดแบบเรียนเป็นหลักไม่มีการเตรียมการสอนหรือบันทึกการสอนล่วงหน้า กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูใช้มากที่สุดได้แก่การบรรยายอธิบายหรือการอภิปรายในลักษณะการตั้งคำถามถามตอบนักเรียนแล้วจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน การวัดผลประเมินผลของครูส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามระเบียบวิธีที่ถูกต้องตามที่หลักสูตรกำหนด อย่างไรก็ตามจะพบว่าครูได้มีการนำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดจากการฝึกอบรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเกินกว่าร้อยละ 80 ของกิจกรรมทั้งหมด แต่มีความถี่ของการจัดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ส่วนพฤติกรรมด้านคุณธรรมพบว่า พฤติกรรมคุณธรรมที่ครูแสดงออกและเป็นที่น่าพอใจมากที่สุดได้แก่ด้านความเสียสละและเมตตากรุณา ความมีมนุษยสัมพันธ์และความประหยัค ส่วนพฤติกรรมคุณธรรมที่ครูแสดงออกและเป็นที่น่าพอใจน้อยได้แก่ความรับผิดชอบ

นอกจากผลการศึกษาข้างกล่าวแล้วยังได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ พฤติกรรมบางอย่างของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของครู พฤติกรรมบางอย่างของครูมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน การปฏิบัติการสอนของครูไม่ครบตามเวลาที่ควรทำการสอนจริงจึงทำให้การเรียนของนักเรียนไม่ครบตามกำหนดเวลาของหลักสูตร โรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูเป็นคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนจำนวนมากเมื่อต้องออกนิเทศกลุ่มโรงเรียนและใช้เวลาในการนิเทศหลายวันทำให้เกิดผลกระทบต่อภาระเรียนของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบคือ นักเรียนไม่ได้เรียนเต็มที่ และข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือรูปแบบการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของครูในการพัฒนาการเรียนการสอน

5. ผลการศึกษาคำพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน

ของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก ต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดจำนวน 11 กิจกรรมโดยมีกิจกรรมการแบ่งกลุ่มด้วยวิธีการหลาย ๆ แบบและกิจกรรมการให้การเสริมแรงนักเรียนเป็นกิจกรรมที่มีนักเรียนร้อยละมากที่สุดถึงร้อยละ 77.50 มีความพึงพอใจในระดับมาก รองลงมาได้แก่กิจกรรมการเล่นทานเล้าเรื่องเล่าเหตุการณ์ ส่วนกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางและในระดับน้อยได้แก่ การบรรยายอธิบายและการแสดงบทบาทสมมุติ

สำหรับเหตุผลของความพึงพอใจในระดับมากที่นักเรียนมีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว เหตุผลที่สำคัญคือ กิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านั้นเป็นกิจกรรมที่ทำให้ความรู้และทำให้เกิดความสนุกสนานและตื่นตัวในเวลาเรียนหรือในเวลาที่ได้ร่วมกิจกรรม รองลงมาได้แก่เหตุผลเฉพาะที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรมแต่ละกิจกรรม โดยเป็นเหตุผลในลักษณะที่นักเรียนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ จนเป็นที่พอใจของนักเรียนเอง

อภิปรายผล

การประเมินการฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาศึกษาในเขตการศึกษา 8 พบผลการวิจัยและข้อสังเกตเกี่ยวกับผลการวิจัยที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลการประเมินกระบวนการฝึกอบรม

1.1 ผลการเตรียมการฝึกอบรม ในด้านการเตรียมเอกสารและหลักฐานในการฝึกอบรมพบว่า การเตรียมเอกสารและหลักฐานการปฏิบัติงานในการฝึกอบรมโดยส่วนรวมและรายจุดฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (ทุกจุดฝึกอบรมจะต้องมีเอกสารครบทุกรายการที่กำหนด) การที่ผลการประเมินในด้านนี้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินอาจเป็นเพราะในการประเมินรายการที่ได้กำหนดในแบบสำรวจ เอกสารนั้นล้วนแล้วแต่เป็นรายการที่จำเป็นเช่น เอกสารโครงการ หนังสือสั่งการไปยังกลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียนซึ่งทุกจุดฝึกอบรมจะต้องมีจึงจะทำให้การจัดฝึกอบรมสามารถดำเนินการได้ นอกจากนั้นเกณฑ์การประเมินที่กำหนดจะเป็นผลของการสำรวจแต่เพียงว่าจุดฝึกอบรมนั้นๆ มีหรือไม่มีเอกสารตามที่กำหนดไว้ในรายการหรือไม่ ไม่ได้ใช้เกณฑ์ต้องเกี่ยวข้องกับสภาพของเอกสารมาเป็นหลักพิจารณาด้วยเช่น เอกสารอยู่ในสภาพอย่างไรเหมาะสมหรือไม่ ดังนั้นทุกจุดฝึกอบรมจึงมีเอกสารครบทุกรายการเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินถึงแม้ว่า

จากการสังเกตจะพบว่าเอกสารบางรายการของบางจุดฝึกอบรมจะอยู่ในสภาพที่ไม่ค่อยเรียบร้อยเป็นระบบระเบียบเท่าที่ควรก็ตาม เช่นพบว่าจุดฝึกอบรมที่ 3 และ 4 มีแผนการปฏิบัติงานไม่เรียบร้อยและชัดเจนเท่าที่ควรเป็นต้น

ส่วนผลการเตรียมการฝึกอบรมจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่มีต่อการเตรียมการฝึกอบรมพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมของตนเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นในแต่ละรายการอยู่ในระดับมากขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) โดยมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากทุกรายการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นต่อการจัดฝึกอบรมและมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดด้วยความสำนึกที่ต่าง ๆ กัน เช่น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่เป็นศึกษานิเทศก์พยายามปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยสำนึกในความรับผิดชอบต่อการฝึกอบรม ส่วนผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่เป็นครูก็พยายามปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุดด้วยสำนึกในเกียรติที่ได้รับคัดเลือกมาเป็นผู้ทำหน้าที่ผู้ดำเนินการอบรม และมีความภาคภูมิใจในเกียรตินั้น นอกจากนี้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมอาจมีความคิดว่าตนได้มีการเตรียมการฝึกอบรมอย่างดีที่สุดแล้วจึงมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

ถึงแม้โดยส่วนรวมผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมจะพบว่าจุดฝึกอบรมที่ 4 เป็นจุดฝึกอบรมที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการเตรียมการฝึกอบรมของตนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยมีความคิดเห็นต่อการเตรียมตัวของผู้ดำเนินการให้พร้อมที่จะดำเนินการฝึกอบรม ความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมและสื่อเสริมที่ สปช. ส่งมาให้และความเหมาะสมของระยะเวลาการแจ้งกำหนดการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบล่วงหน้าอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดฝึกอบรมของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนี้มีครูจำนวนมากจึงจัดการฝึกอบรมครุออกเป็น 2 สาย และดำเนินการฝึกอบรมพร้อมกันจึงมีความพร้อมในการเตรียมการน้อยในเรื่องการเตรียมตัวของผู้ดำเนินการฝึกอบรมซึ่งมีเพียง 3 คนแต่มีงานในหน้าที่รับผิดชอบมาก ส่วนชุดฝึกอบรมและสื่อเสริมก็มีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม สื่อเสริมบาง

ชนิด เช่น เทปโทรทัศน์ต้องเปลี่ยนกันใช้ระหว่างจุดฝึกอบรมในลักษณะของการวิ่งสลับเปลี่ยน
ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 4 มีความคิดเห็นต่อการ
เตรียมการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของการเตรียมการฝึกอบรม จากการ
วิเคราะห์ผลของแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า การเตรียมการฝึกอบรมเกือบทุกจุดฝึกอบรม
มีปัญหาค้าง ๆ กัน เช่น ปัญหาคำนวนจำนวนผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีน้อย ปัญหาเกี่ยวกับชุด
ฝึกอบรมไม่เพียงพอหรือปัญหางบประมาณมีน้อย ฯลฯ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ในการแก้ไข
พบว่าบางปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาคำนวนสถานที่หรือปัญหางบประมาณมีน้อย ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะว่าปัญหาดังกล่าวมีความจำกัดในตัวเองและผู้ดำเนินการไม่สามารถแก้ไขได้

1.2 ผลการดำเนินการฝึกอบรมในค้ำต่าง ๆ

1.2.1 การดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามรายการฝึกอบรมที่
กำหนดไว้ 8 รายการ โดยส่วนรวมพบว่า การดำเนินการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การ
ประเมินที่กำหนด (กำหนดว่าทุกจุดฝึกอบรมจะต้องมีการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ครบทุก
รายการที่กำหนดให้) การที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าจุดฝึกอบรมที่ 1 ไม่
สามารถดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามเกณฑ์ในรายการที่ 3 การตรงต่อเวลาได้และ
จุดฝึกอบรมที่ 3 ก็ไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามเกณฑ์ในรายการที่ 3 การ
ตรงต่อเวลา และรายการที่ 7 สถานที่จัดฝึกอบรมได้

การที่จุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3 ไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตาม
รายการที่กำหนดได้ครบตามเกณฑ์การประเมินนั้น อาจเนื่องมาจากผลกระทบที่เกิดจาก
สภาพของจุดฝึกอบรมที่ 1 ที่มีลักษณะแตกต่างจากจุดฝึกอบรมที่ 2 และ 4 ก็เป็นที่
กล่าวคือสภาพของจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3 มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จากการสังเกตพบว่า
จุดฝึกอบรมทั้ง 2 กลุ่มโรงเรียนที่เข้ารับการอบรมจะประกอบด้วยโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก
และเล็กมาก และมีโรงเรียนบางโรงเรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากจุดฝึกอบรมมากและการ
คมนาคมก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร เช่นเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนเขาอีกทั้งครูในกลุ่มโรงเรียน
ส่วนหนึ่งไม่ใช้คนในท้องถิ่น จากสภาพดังกล่าวจึงค่อนข้างเป็นอุปสรรคในการเดินทางมา
รับการฝึกอบรมในแต่ละวันทำให้เกิดความล่าช้าในการทำกิจกรรมแรกที่ต้องเลื่อนเวลาออกไป
เป็นผลที่ต่อเนื่องถึงความไม่ตรงเวลาในการทำกิจกรรมอื่น ๆ และเกี่ยวกับสถานที่จัด

ฝึกอบรมก็เป็นความจำกัที่ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เพราะกลุ่มโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมาก อาคารสถานที่ที่มีอยู่จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดฝึกอบรมครูจำนวนมาก จะเห็นว่าในเรื่องสถานที่ฝึกอบรม จุดฝึกอบรมที่ 1 ไม่มีปัญหาแต่โดยความจริงแล้วในการฝึกอบรมช่วงที่ 1 จุดฝึกอบรมที่ 1 ก็ประสบปัญหาเรื่องสถานที่เช่นเดียวกับจุดฝึกอบรมที่ 3 แต่ได้แก้ไขปัญหานี้ได้ในการฝึกอบรมช่วงที่ 3 โดยย้ายสถานที่ฝึกอบรมมาเป็นหอประชุมที่ว่าการอำเภอ ปัญหาการจัดสถานที่ฝึกอบรมที่ให้เป็นไปตามที่กำหนดจึงไม่เป็นปัญหา

นอกจากเหตุผลที่กล่าวข้างต้นแล้ว การไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามเรื่องการตรงเวลาได้ของจุดฝึกอบรมทั้ง 2 อาจเนื่องมาจากการขาดการควบคุมอย่างจริงจังในการดำเนินการฝึกอบรมในบางกิจกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมเพราะจุดฝึกอบรมทั้ง 2 จุดเป็นการจัดฝึกอบรมครูรุ่นแรกที่ยุ้ดำเนินการฝึกอบรมจัดขึ้น จึงเป็นไปได้ว่า การจัดกิจกรรมฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมจะถือเป็นภาระที่ตกลงไปในตัวเพื่อหาข้อบกพร่องนำไปแก้ไขใช้ในการฝึกอบรมครูรุ่นต่อ ๆ ไป และจากการสอบถามผู้ดำเนินการฝึกอบรมเองก็ได้กล่าวกับผู้วิจัยว่าการฝึกอบรมรุ่นแรกนี้ยังคงไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรเพราะกำลังลองของใหม่กันอยู่

จากสภาพนี้จึงทำให้จุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3 ดำเนินการฝึกอบรมได้ไม่ครบตามที่รายการกำหนดเป็นผลให้การดำเนินการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ โดยส่วนรวมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

เมื่อพิจารณาการดำเนินการฝึกอบรมตามรายการที่กำหนดมีข้อสังเกตที่น่าสนใจมากในเรื่องของการวางแผนการดำเนินการฝึกอบรมซึ่งทุกจุดฝึกอบรมได้มีการวางแผนการวางแผนเป็นไปตามข้อกำหนดคือมีการประชุมเตรียมการ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการกำหนดเนื้อหา มีตารางการฝึกอบรม ฯลฯ แต่จากการสังเกตพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 4 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่มีการวางแผนการฝึกอบรมในด้านกำหนดเนื้อหาต่างจากจุดฝึกอบรมอื่น ๆ คือโดยปกติในช่วงที่ 1 ของการฝึกอบรมจะกำหนดให้ผู้เข้ารับการศึกษาชุดฝึกอบรม ๗ จุดฝึกอบรมเพียง 11 เล่มและนอกจุดฝึกอบรมอีก 9 เล่ม (มอบหมายให้ศึกษาเป็นการบ้านในช่วงแรกและให้ศึกษาเพื่อฝึกปฏิบัติในช่วงที่ 2) แต่ปรากฏว่าจุดฝึกอบรมที่ 4 ได้กำหนดให้ผู้เข้ารับการศึกษาชุดฝึกอบรมในจุดฝึกอบรม

ในช่วงแรกทั้ง 20 เล่ม โดยการศึกษาชุดฝึกอบรมแต่ละครั้งจะทำโดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ศึกษาชุดฝึกอบรมต่างกัน คือครั้งหนึ่ง ๆ จะให้ศึกษาชุดฝึกอบรม 3-4 เล่ม แล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานสรุปผลการศึกษาชุดฝึกอบรมของตนให้กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ได้ศึกษาชุดฝึกอบรมเล่มนั้น ๆ ทราบ ซึ่งรูปแบบการรายงานจะเน้นหนักการอภิปรายสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของชุดฝึกอบรมแต่ละเล่มและมีการกำหนดกิจกรรมบางกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำ

ลักษณะการกำหนดเนื้อหาที่จุดฝึกอบรมที่ 4 กระทำนี้จะเหมือนกับการกำหนดเนื้อหาในการจัดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับอำเภอและระดับจังหวัด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการคือ

1) ผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับอำเภอเกิดความเข้าใจผิดต่อรูปแบบของการฝึกอบรมที่ตนเองได้รับโดยคิดว่าคงเป็นรูปแบบที่ตนเองต้องนำไปใช้อบรมครูในอำเภอที่ต้องรับผิดชอบ

2) ผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัดขาดการชี้แจง ย้ำความเข้าใจและขาดการนิเทศการฝึกอบรมอย่างทั่วถึงในแต่ละอำเภอ

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิดก็พบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 4 ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการจัดฝึกอบรมว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมทั้งระดับอำเภอและระดับจังหวัดควรได้มีการประชุมวางรูปแบบการดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งความคิดนี้ก็สอดคล้องกับสาเหตุ 2 ประการข้างต้น อย่างไรก็ตามก็ศึกษาผลการสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 4 พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ยกเว้นในบางเรื่องคือเรื่องความสอดคล้องและความต่อเนื่องของขั้นตอนการฝึกอบรม ความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เนื้อหาสาระในชุดฝึกอบรมสอดคล้องกับคุณธรรมแนวคิดที่เป็นประโยชน์และการมีความสุขของผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะศึกษาชุดฝึกอบรมซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการกำหนดเนื้อหาการศึกษาชุดฝึกอบรมของจุดฝึกอบรมที่ 4 ก็เป็นไปได้

สำหรับการดำเนินการฝึกอบรมตามข้อกำหนดในรายการต่าง ๆ ที่นำเสนอ

และน่าสนใจเพิ่มเติมเช่น การจัดสถานที่ฝึกอบรม จากการสังเกตพบว่าทุกจุดฝึกอบรมจะขาดการจัดสถานที่ให้มีบรรยากาศเหมาะสมและเราใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นต้นว่า ขาดการตกแต่งเพื่อสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมทำให้บรรยากาศของการฝึกอบรมขาดความเร้าใจลงไป ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะมีความจำกัดในเรื่องของงบประมาณและเวลาในการเตรียมงานของผู้ดำเนินการฝึกอบรมซึ่งในช่วงการฝึกอบรมจะมีงานในหน้าที่อื่น ๆ สอดแทรกอยู่เสมอ ประกอบกับจำนวนผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีน้อยจึงทำให้ไม่สามารถจัดดำเนินการในเรื่องของสถานที่ให้มีความเหมาะสมเท่าที่ควรได้ เป็นต้น

1.2.2 พฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมขณะดำเนินการฝึกอบรมในกิจกรรมต่าง ๆ จากการประเมินพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมีพฤติกรรมขณะดำเนินการฝึกอบรมโดยส่วนรวมและรายจุดฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (กำหนดให้ค่าเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมจากการประเมินในรายการแบบสังเกตอยู่ในระดับดีขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) และมีรายการพฤติกรรมที่ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดีได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมและการเตรียมอุปกรณ์และสื่อ โดยมีพฤติกรรมในเรื่องของการรักษาเวลาอยู่ในระดับดีได้ค่าเฉลี่ยในการประเมินต่ำสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นและพยายามที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุดจึงได้กล่าวไว้ในเรื่องการเตรียมการฝึกอบรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมแล้ว และการที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้รับการประเมินในเรื่องความเป็นกันเองด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นบุคคลในท้องถิ่นคือเคยเป็นครูหรือเป็นครูในกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาก่อน จึงทำให้มีความเป็นกันเองระหว่างกันมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ดำเนินการฝึกอบรมยังได้ใช้ภาษาถิ่นเป็นบางครั้งในการสร้างบรรยากาศและความเป็นกันเองในการฝึกอบรม ส่วนในเรื่องการเตรียมอุปกรณ์และสื่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้พยายามสรรหาอุปกรณ์มาประกอบการฝึกอบรมได้ครบและเสริมให้การทำกิจกรรมดำเนินไปด้วยดี ถึงแม้จะมีปัญหาบางในเรื่องการเตรียมการแต่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมก็ได้แก้ไขได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเป็นส่วนใหญ่

ถึงแม้พฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้รับการประเมินในระดับดีเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดก็ตาม แต่สำหรับพฤติกรรมการรักษาเวลาได้ค่าเฉลี่ยจากการประเมินค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะจุดฝึกอบรมที่ 1 และ 3 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้รับการประเมินพฤติกรรมการรักษาเวลาอยู่ในระดับกลาง ซึ่งการที่จุดฝึกอบรม

ที่ 1 และ 3 ได้รับการประเมินพฤติกรรมค่านี้น่ากว่าจุดฝึกอบรมอื่น ๆ น่าจะมีสาเหตุดัง
 ใดกล่าวไว้ในข้อ 1.2.1 เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรมให้เป็นไปตามรายการที่ 3
 การตรงต่อเวลาก็เป็นได้

อย่างไรก็ตามจากการสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการ
 ฝึกอบรมที่มีต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความ
 พึงพอใจต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้ดำเนินการฝึกอบรมในระดับมากเกือบทุกเรื่องและผล
 การประเมินพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ครั้งนี้มี
 ความสอดคล้องกับผลการประเมินพฤติกรรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่ทำการประเมินโดยคณะ
 ปฏิบัติงานโครงการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมครูประถมศึกษาของสำนักงานคณะ
 กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่พบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้แสดงพฤติกรรมในการ
 ดำเนินการฝึกอบรมหรือปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการประถม
 ศึกษาแห่งชาติ 2530: 262)

1.2.3 พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมในการฝึก
 อบรม จากการประเมินพบข้อที่น่าสังเกตดังนี้

1) พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมสร้าง
 เสริมคุณธรรม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมมาตามนัด กิจกรรมแบ่งกลุ่ม กิจกรรมอำลาและ
 กิจกรรมชมภาพทัศน ภาพเลือนโดยส่วนรวมพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมอยู่ใน
 ระดับดีทุกรายการเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (กำหนดให้ค่าเฉลี่ยของระดับ
 พฤติกรรมที่ได้รับการประเมินตามรายการในแบบสังเกตพฤติกรรมอยู่ในระดับดีขึ้นไปอย่าง
 น้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) โดยมีพฤติกรรมที่ได้รับการประเมินใน
 ระดับดีและได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องของการแสดงความพอใจและสนใจต่อกิจกรรม ซึ่งผล
 ดังกล่าวนี้น่ามีความสอดคล้องกับผลของการสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้า
 รับการฝึกอบรมที่มีต่อกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมมาตามนัด
 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม กิจกรรมอำลาและกิจกรรมชมภาพทัศน ภาพเลือน โดยผู้เข้ารับการฝึก
 อบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง และ
 เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 3 พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 ขณะร่วมกิจกรรมข้างต้นค่านี้น่ากว่าเกณฑ์การประเมิน ยกเว้นพฤติกรรมขณะชมภาพทัศน ภาพ
 เลือนซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจุดฝึกอบรมที่ 3 มีพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน

ส่วนจุดฝึกอบรมอื่น ๆ มีพฤติกรรมขณะร่วมกิจกรรมดังกล่าวเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน

การที่พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยส่วนรวมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน โดยมีพฤติกรรมแสดงความพอใจและสนใจได้รับการประเมินคุณค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้น อาจเนื่องมาจากสภาพ 2 ประการต่อไปนี้คือ

ประการที่ 1 เป็นผลเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของกิจกรรม กล่าวคือเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศของความสนุกสนาน คลายความเคร่งเครียด เป็นกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สึกอิสระในการแสดงออกหรือได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามที่ตนเองต้องการและเป็นกิจกรรมใหม่ ๆ ที่มีเทคนิคต่าง ๆ สอดแทรกอยู่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้

ประการที่ 2 เป็นผลเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ที่มีบุคลิกมีความสามารถพิเศษที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรมได้ก็ช่วยเสริมให้กิจกรรมเป็นที่น่าสนใจ เราจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เข้าร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น ความเป็นไปได้ของสาเหตุนี้จะสอดคล้องกับข้อค้นพบในการวิจัยของ เชิญ วีระฉาชา (2524: 125) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพของการอบรมครูโปรแกรมพัฒนาสมรรถภาพของผู้บริหารการศึกษาในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือคือแก่ ผู้ให้การอบรม

ในสภาพ 2 ประการดังกล่าว โดยเฉพาะสภาพในประการที่ 2 จะเป็นข้อที่สนับสนุนในทางตรงกันข้ามได้ก็เมื่อพิจารณาผลการประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 3 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน จากการสังเกตพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 3 นอกจากจะมีจำนวนน้อย (3 คน) ไม่เหมาะสมกับจำนวนของผู้เข้ารับการอบรมที่มีจำนวนมาก (109 คน) แล้ว บุคลิกลักษณะของผู้ดำเนินการอบรมยังไม่เอื้อต่อสภาพการจัดกิจกรรมดังกล่าว เช่นพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมขาดทักษะและความชำนาญในการนำเพลงและนำเกม ร้องเพลงที่ต้องนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมฝึกอบรมไม่ค่อยจะไค้หรือมีเทคนิคในการพูดสร้างบรรยากาศที่ดีในกิจกรรมไม่ไค้เท่าที่ควร จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมขาดศรัทธาต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่งผลต่อพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรมไม่เป็นไปตามที่ต้องการ และจากผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 3 เกี่ยวกับความศรัทธาที่มีต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความศรัทธาต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง

นับว่าผลการวิจัยทั้ง 2 ทางนี้มีความสอดคล้องกันในเรื่องความเป็นไปได้มากที่สุด

2) พฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมศึกษา

ชุดฝึกอบรม การรายงานผลการศึกษาศูตฝึกอบรม การประเมินผลประจำวันและกิจกรรม รายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรมพบว่า โดยส่วนรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 2 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ส่วนจุดฝึกอบรมอื่น ๆ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน

การที่พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรมดังกล่าวต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด อาจเป็นเพราะจากการสังเกตการศึกษาศูตฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้ให้ความสนใจและตั้งใจศึกษาศูตฝึกอบรมด้วยตนเองในลักษณะของต่างคนต่างอ่านไม่ได้ให้ความสนใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมอบหมายให้ทำขณะศึกษาศูตฝึกอบรมเท่าที่ควร จะมีสมาชิกในกลุ่มจำนวนเพียง 1 ใน 3 หรือน้อยกว่าเท่านั้นที่ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับการประเมินพฤติกรรมการศึกษาชุดฝึกอบรมจะประเมินถึงพฤติกรรมการทำงานกลุ่มด้วยจึงทำให้ผลการประเมินที่ได้ต่ำกว่าเกณฑ์ และเหตุที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าวจากการสังเกตพบว่า ในวันแรกผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความสนใจในการศึกษาศูตฝึกอบรมมาก เพราะยังไม่เคยชินกับรูปแบบกิจกรรมที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรมมอบหมายให้ทำ อีกทั้งมีความสนใจในรูปเล่มสี่สรรและเนื้อหาของชุดฝึกอบรมที่เป็นของใหม่ จึงละเลยการทำกิจกรรมกลุ่มที่ได้รับมอบหมายไป ในวันต่อ ๆ มาผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้กระตุ้นเตือนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมช่วยกันทำกิจกรรมที่มอบหมายให้ การทำกิจกรรมกลุ่มจึงพัฒนาขึ้น แต่เนื่องจากพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางส่วนไม่สนใจศึกษาศูตฝึกอบรมเท่าที่ควรผู้ดำเนินการฝึกอบรมจึงกำหนดวิธีการควบคุมการอ่านชุดฝึกอบรมโดยมีการสุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นรายบุคคลออกมารายงานสรุปผลการศึกษาศูตฝึกอบรมประกอบกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความวิตกกังวลกับผลการทดสอบความรู้ภายหลังการฝึกอบรมจึงพยายามศึกษาเนื้อหาสาระจากชุดฝึกอบรมให้ไ้มากที่สุด

สำหรับกิจกรรมการรายงานผลการศึกษาศูตฝึกอบรมและการรายงานผลการฝึกปฏิบัติจากชุดฝึกอบรม จากการสังเกตพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ได้ให้ความสนใจต่อกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่ควรทั้งในฐานะของผู้ฟังถึงแม้ผู้รายงานจะมีการรายงานผลด้วยรูปแบบ

ที่คัดค้าน ซึ่งการประเมินผลพฤติกรรมในกิจกรรมนี้จะประเมินรวมสรุปพฤติกรรมผู้เข้ารับ การฝึกอบรมทั้งในฐานะผู้ฟังและผู้รายงานผล ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะขณะที่ผู้เข้ารับการฝึก อบรมกลุ่มอื่นออกไปรายงาน กลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เหลือซึ่งมักจะทำกิจกรรมที่ได้ รับมอบหมายไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนดจึงไม่สนใจฟังการรายงานผลของกลุ่มอื่นถึงแม้บาง จุดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมได้ออกมาขอความร่วมมือแล้วก็ตาม ประกอบกับบางจุด ฝึกอบรมมีวิธีการรายงานผลที่ดูน่าเบื่อสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเช่น ออกมาบรรยาย เนื้อหาซ้ำในชุดฝึกอบรมไม่ไ้มีการสรุปสาระสำคัญอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้ที่ออกมาทำหน้าที่ รายงานสรุปผลบางคนมีบุคลิกลักษณะที่น่าสนใจไม่ช่วยสร้างบรรยากาศ นอกจากนั้น สภาพคันท่าอากาศที่ร้อนจัดและสถานที่ฝึกอบรมมีสภาพไม่เอื้ออำนวยก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมขาดความสนใจในกิจกรรม พฤติกรรมที่แสดงออกจึงต่ำกว่าเกณฑ์การ ประเมินที่กำหนด

ส่วนกิจกรรมการประเมินผลการฝึกอบรมประจำวันที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดย ส่วนรวมได้รับการประเมินพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินนั้น อาจเป็นเพราะในการ ประเมินผลประจำวันจะทำการประเมินภายหลังสิ้นสุดการทำกิจกรรมในแต่ละวัน จากการ สังเกตพบว่า มีการประเมินทั้งตามเวลาที่กำหนดในตารางฝึกอบรมประจำวันและเลข กำหนดเวลาไปทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมกระวนกระวายที่จะกลับบ้าน จึงไม่สนใจในการ ประเมินผลประจำวันเท่าที่ควรประกอบกับบางจุดฝึกอบรมมีวิธีการประเมินผลการฝึกอบรม ไม่น่าสนใจเช่น มีการตั้งคำถามด้วยปากเปล่าแล้วให้ตัวแทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกมา ตอบคำถามเพียงสั้น ๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมขณะร่วมกิจกรรม ดังกล่าวเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 2 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมได้รับการประเมินพฤติกรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ จุดฝึกอบรมที่ 2 มีลักษณะพิเศษกว่าจุดฝึกอบรมอื่น ๆ คือเป็นจุดฝึกอบรมที่มีจำนวนผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมมากกว่าจุดฝึกอบรมอื่น โดยมีถึง 7 คน และในจำนวนผู้ดำเนินการทั้ง 7 นี้จะเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัด 1 คนมาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมใน ระดับอำเภอ นอกจากจะมีผู้ดำเนินการฝึกอบรมมากแล้วจากการสังเกตพบว่า ผู้ดำเนินการ ฝึกอบรมแต่ละคนจะมีความสามารถและมีบุคลิกลักษณะพิเศษเอื้อต่อการทำกิจกรรมในการ ฝึกอบรมเช่น ร้องเพลงแก่ง หูกแก่งสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรมได้สนุกสนาน เป็นต้น

และจากการสังเกตจะพบว่าผู้ดำเนินการฝึกอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 2 มีการวางแผนการจัดฝึกอบรมได้ดีมาก มีการปรับและแก้ไขรูปแบบการฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมกับสภาพมากขึ้น เช่น มีการปรับตารางการฝึกอบรมช่วงที่ 3 หรือให้มีการรายงานผลการฝึกปฏิบัติในรูปแบบของนิทรรศการเสนอผลงาน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบได้ครบทั้งผู้ดำเนินการฝึกอบรมแต่ละคนรับผิดชอบงานที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ในแต่ละวันเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมจะมีการประชุมประเมินผลระหว่างผู้ดำเนินการด้วยกันเพื่อทบทวนผลงานที่ทำและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงการฝึกอบรมในวันต่อไป ด้วยสภาพดังกล่าวจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความประทับใจในกิจกรรมของการฝึกอบรมรวมทั้งประทับใจผู้ดำเนินการฝึกอบรม พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดซึ่งเป็นไปตามที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2524: 1-6) กล่าวว่า "ในการจัดฝึกอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุด" นั่นเอง

1.2.4 จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ในการฝึกอบรม โดยส่วนรวมและเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (กำหนดว่าจะต้องมีกิจกรรมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เข้ารับการฝึกทั้งหมด) โดยพบว่า มีจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ร้อยละ 88.70 จนถึงร้อยละ 100 และมีจำนวนกิจกรรมที่มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าร่วมตามเกณฑ์คิดเป็น 100 % เต็มเกินเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการจัดฝึกอบรมครูประถมศึกษารุ่นนี้ ผู้บริหารที่เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงคือ หัวหน้าการประถมศึกษาแต่ละอำเภอมีนโยบายไม่ให้ครูขาดการฝึกอบรมโดยไม่จำเป็น ถ้ามีความจำเป็นต้องขาดจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมใหม่ให้ครบหลักสูตรในจุดฝึกอบรมอื่น ๆ หากพบว่าครูขาดการฝึกอบรมโดยไม่มีความจำเป็นจะต้องมีการชี้แจงเหตุผลของการขาดการฝึกอบรมมีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่กล้าที่จะขาดการฝึกอบรม

สำหรับเปอร์เซ็นต์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ขาดหายไปนั้นไม่ใช่เป็นการขาดการฝึกอบรมเป็นวัน ๆ แต่มีสาเหตุเช่น ครูบางคนประสบอุบัติเหตุหรือป่วยสภาพร่างกายไม่พร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ แต่จะเป็นผู้สังเกตการณ์หรือเป็นผู้ชมเท่านั้น หรือเป็นผู้บริหารที่ต้องเข้าร่วมประชุมประจำเดือนในช่วงเวลาหนึ่งของการฝึกอบรมเท่านั้น

1.3 ผลการฝึกอบรมเฉพาะด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลควมคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมมีข้อน่าสังเกตดังนี้

1.3.1 ด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยส่วนรวมและรายบุคคลมีการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด (ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมต้องสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญ และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมมากกว่า 15 % ของคะแนนเต็ม) ซึ่งจากการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยส่วนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าก่อนการฝึกอบรมถึง 26.23 % ของคะแนนเต็ม และพบว่าจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 98.33 ซึ่งผลการประเมินครั้งนี้สอดคล้องกับผลการประเมินการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษาทั้ง 12 เขตที่ทำการศึกษาและติดตามผลการฝึกอบรมครูโดยคณะปฏิบัติงานโครงการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมครูประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติซึ่งพบว่า ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2530: 280)

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผลของความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการทดสอบความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรม โดยเกือบทุกจังหวัดได้นำเอาวิธีประเมินผล (การทดสอบ) ในโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนซึ่งได้ทำการจัดอบรมก่อนหน้าโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาเล็กน้อยมาใช้กับการฝึกอบรมครูครั้งนี้ทั้ง ๆ ที่โครงการฝึกอบรมมิได้กำหนดวิธีการดังกล่าวขึ้น ความเข้าใจผิดนั้นได้แก่ การที่บางจังหวัดได้กำหนดให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องได้รับคะแนนหลังการฝึกอบรมแล้วไม่ต่ำกว่า 70-80 % ของคะแนนเต็ม และถ้าหากใครได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ดังกล่าวจะต้องเข้ารับการฝึกอบรมใหม่ ณ จุดฝึกอบรมอื่น ๆ หรือให้มาทำการสอบข้อใหม่อีกครั้งหนึ่ง กวดยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความวิตกกังวลสูงและได้พยายามสรรหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองได้คะแนนจากการทดสอบภายหลังการอบรมเกินจากเกณฑ์ที่จุดฝึกอบรมกำหนด วิธีการต่าง ๆ ก็ได้แก่การรวมกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับ

ข้อสอบทั้งจากแบบฝึกในชุดฝึกอบรมและจากข้อสอบที่ตนจำได้หรือพยายามคัดลอกข้อสอบและ
เสาะแสวงหาข้อสอบจากจุดฝึกอบรมอื่น ๆ หรือข้ามจังหวัด เนื่องจากทราบว่า การอบรม
ครั้งนี้ใช้ข้อสอบฉบับเดียวกันทั่วประเทศ ถึงแม้บางจุดฝึกอบรมได้บอกว่ามีข้อสอบหลายฉบับ
ก็ตาม และเมื่อเข้าทำการทดสอบผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางจุดฝึกอบรมได้พยายามร่วมมือ
กันลอกข้อสอบเป็นต้น นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วจากการสังเกตก็พบว่า จุดฝึกอบรม
บางจุดดำเนินการทดสอบไม่ปฏิบัติตามระเบียบวิธีของการวัดผลประเมินผล เช่น ไม่ค่อย
เคร่งครัดในการควบคุมการสอนเป็นต้นว่าปล่อยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคัดลอกข้อสอบกัน
บ้าง ทำข้อสอบเกินเวลาที่กำหนดบ้าง เป็นต้น

1.3.2 ด้านความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการ

ฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรมหรือการดำเนินการฝึกอบรมซึ่งพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดย
ส่วนรวมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่
กำหนด (จะต้องมีรายการในแบบสอบถามได้ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นตั้งแต่ระดับมาก
ขึ้นไปอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนรายการทั้งหมด) โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมี
ความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในระดับมากถึงร้อยละ 86.67 ของจำนวน
รายการทั้งหมดและมีความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมในระดับมากได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องของ
การฝึกอบรมทำให้ตนเองเกิดความคิดจะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รอง
ลงมาได้แก่ การฝึกอบรมทำให้ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นและทำให้ได้รับ
ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจ
นี้มีความสอดคล้องกับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในเขตการศึกษา
ต่าง ๆ ที่ทำการประเมินโดยคณะปฏิบัติการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมครู
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 278) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ
รูปแบบของการฝึกอบรมครูครั้งนี้เป็นการใช้นวัตกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่เคยได้รับมา
ก่อน เช่น มีกิจกรรมในการฝึกอบรมหลายรูปแบบ มีสื่อเสริมที่น่าสนใจหลายประเภทและ
โดยเฉพาะมีระบบการให้ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้สึกว่าเป็นการได้รับอย่าง
แท้จริงได้แก่ การได้รับชุดฝึกอบรมจำนวน 20 เล่มเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองซึ่งเป็น
สื่อในการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าประกอบด้วยรูปลักษณะที่น่าสนใจมีเนื้อหาที่
เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนั้นอาจเป็นเพราะ
ผู้ดำเนินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ได้พยายามใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการจัดดำเนินการ

ฝึกอบรมในทุกกิจกรรมให้สมบูรณ์แบบ จนทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความประทับใจทั้งในกิจกรรมการฝึกอบรมและผู้ที่ดำเนินการฝึกอบรม ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน

ถึงแม้โดยส่วนรวมผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด แต่ก็พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อการฝึกอบรมในเรื่องความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ชุดฝึกอบรมและสื่อเสริมมีเพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม การมีความสุขขณะศึกษาชุดฝึกอบรมและความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมเรียงตามค่าเฉลี่ยน้อยไปหามากตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเกิดปัญหาในการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อเรื่องนั้น ๆ อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉพาะรายการ ปัญหาที่เกิดขึ้น ในเรื่องความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการศึกษาชุดฝึกอบรม จากการสังเกตพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ไม่สามารถศึกษาชุดฝึกอบรมได้ทันเวลาซึ่งอาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการอ่านต่างกัน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีอายุมากจะประสบกับปัญหาในการศึกษาชุดฝึกอบรมมากที่สุด จึงส่งผลต่อการทำกิจกรรมไม่ทันไปด้วยประกอบกับบางจุดฝึกอบรมได้มีวิธีการป้องกันกรณีไม่อ่านหรือไม่ศึกษาชุดฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยการมีรูปแบบสรุปรายงานการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นรายบุคคลให้มาสรุปเนื้อหาสาระในที่ประชุม จึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความกังวลเกิดความเครียดมาก จึงมีความพึงพอใจต่อเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมรวมทั้งการรู้สึกมีความสุขขณะศึกษาชุดฝึกอบรมค่อนข้างต่ำ

ส่วนปัญหาที่เกิดจากชุดฝึกอบรมและสื่อเสริมนั้น อาจเนื่องมาจากจำนวนของชุดฝึกอบรมมีไม่เพียงพอ บางจุดฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางส่วนจึงไม่มีสิทธิ์ได้รับชุดฝึกอบรมเป็นของตนเองต้องใช้ร่วมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่าชุดฝึกอบรมบางเล่มมีปัญหาการเรียงหน้าผิดหรือบางหน้าขาดหายไป นอกจากปัญหาเรื่องชุดฝึกอบรมแล้ว ในเรื่องของสื่อเสริมจากการสังเกตพบว่า สื่อเสริมบางชนิดเช่น สไลด์บางเรื่อง เทปโทรทัศน์บางเรื่องหรือแผ่นใสประกอบการฝึกอบรมมีปัญหาในเรื่องความชัดเจนของภาพ ตัวหนังสือและเสียงประกอบ ปัญหาเหล่านี้จะเป็นผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างต่ำ สำหรับปัญหาที่เกิด

จากสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรมได้แก่ ความคับแคบของสถานที่ทำให้ไม่สามารถประกอบกิจกรรมบางกิจกรรมได้สะดวก ความไม่เหมาะสมในเรื่องของแสงหรือการถ่ายเทของอากาศซึ่งในช่วงการฝึกอบรมจะอยู่ในระหว่างเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนถึงแม้จะเข้าฤดูฝนแต่ก็ประสบกับภาวะอากาศร้อน จึงเกิดปัญหาเพิ่มขึ้นสำหรับบางจุดฝึกอบรมที่ไม่สามารถสรรหาเครื่องอำนวยความสะดวกเช่น พัดลมที่หามาไม่มีเพียงพอกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งมีจำนวนมาก เป็นต้น

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่สนับสนุนผลการประเมินความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อการฝึกอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายจุดฝึกอบรมพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 3 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ประกอบกับจุดฝึกอบรมที่ 3 เป็นจุดฝึกอบรมที่มีข้อจำกัดหลายด้านเช่น มีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมมากเกินไปร้อยละ 50 ผู้ดำเนินการฝึกอบรมน้อยเพียง 3 คน และยังมีข้อจำกัดในด้านคุณลักษณะของผู้ดำเนินการที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม (ดังที่กล่าวไว้ในผลของการประเมินพฤติกรรมผู้เข้ารับการอบรมหน้า 217) ผู้ดำเนินการฝึกอบรมต้องทำหน้าที่หลายด้านตั้งแต่งานธุรการ งานบริการ งานด้านวิชาการอื่น ๆ และยังคงมีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากงานการฝึกอบรมนี้แทรกมาให้ทำขณะดำเนินการฝึกอบรมครุตามโครงการนี้เป็นผลให้การดำเนินการฝึกอบรมไม่คล่องตัวเท่าที่ควร อีกทั้งเป็นการจัดฝึกอบรมในรุ่นแรกของอำเภอจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมขาดความศรัทธาและขาดความประทับใจในตัวผู้ดำเนินการฝึกอบรมรวมทั้งการดำเนินการฝึกอบรมที่ไม่คล่องตัวนั้นด้วย ผู้เข้ารับการอบรมในจุดฝึกอบรมที่ 3 จึงมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด โดยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ เพียงร้อยละ 53.33 ของจำนวนรายการทั้งหมดในแบบสอบถามและพบว่า จุดฝึกอบรมที่ 3 เป็นจุดฝึกอบรมเดียวที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความศรัทธาต่อผู้ดำเนินการฝึกอบรมต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

2. ผลการประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน

จากการประเมินพบว่า ครูมีพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนภายหลังการฝึกอบรมหรือการนำเอาความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดว่า ต้องมีครูอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมดจัดกิจกรรมที่กำหนดให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ (จัดกิจกรรมไคร้อยละ 80 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมดที่กำหนดให้) คือพบว่ามีครูจำนวนร้อยละ 79.16 ได้จัดกิจกรรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างพบว่า ค่าร้อยละ 79.16 ไม่แตกต่างจากค่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าครูมีพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนภายหลังการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน และจากการพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่ครูทุกคนหรือครูจำนวนร้อยละ 100 ให้นำไปใช้ได้แก่ กิจกรรมการบรรยาย อธิบาย การใช้สื่อประกอบการสอน การใช้เกมประกอบประกอบการสอน การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานร่วมกัน การสนทนายามเช้า การเสริมแรงนักเรียน การแบ่งกลุ่ม การทบทวนบทเรียนก่อนเรียนและกิจกรรมการทดสอบหลังเรียน ส่วนกิจกรรมที่เหลือเป็นกิจกรรมที่ครูส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 ให้นำไปใช้จัดการเรียนการสอน ยกเว้นกิจกรรมไควาที่ การแสดงละคร สถานการณ์จำลองและการเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตซึ่งครูส่วนใหญ่ไม่นำไปใช้น้อยหรือไม่ให้นำไปใช้เลย

สำหรับผลการวิจัยนี้จะมีความสอดคล้องกับผลการประเมินการนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติงานภายหลังการฝึกอบรมครูประถมศึกษาซึ่งประเมินโดยคณะปฏิบัติงานโครงการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมครูประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 267) แต่ไม่เป็นไปตามผลการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือ ซึ่งพบว่าครูนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน (อุคม คำชาติ 2529: 126) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในการติดตามผลการนำความรู้ในการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคเหนือเป็นการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้วเพียง 1 เดือน ซึ่งภายในระยะเวลา 1 เดือนครูอาจยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้เพราะมีความจำกัดในเรื่องของเวลาและกิจกรรมบางกิจกรรมจะต้องขึ้นอยู่กับเนื้อหาในหลักสูตรหรือแผนการสอน แต่ในการติดตามผลการฝึกอบรมจริงของงานวิจัยนี้เป็นการติดตามผลการฝึกอบรมภายหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 4-5 เดือน จึงเป็นไปได้ว่าครูจะมีโอกาสจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เพิ่มมากขึ้น โอกาสในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินจึงมีมากขึ้นตามไปด้วย

นอกจากสภาพดังกล่าวแล้ว จากการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 5 เดือน พบผลการศึกษาที่สอดคล้องกับผลการประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน คือ พบว่าครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดจริงคิดเป็นร้อยละ 81.49 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมดในขณะที่ผลการประเมินภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนครูได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 81.81 ของกิจกรรมทั้งหมดเช่นกัน และพบว่ากิจกรรมที่ใช้มากที่สุดได้แก่ การบรรยาย อธิบาย การอภิปรายในรูปแบบการตั้งคำถามตามทอรองลงมาได้แก่ การใช้สื่อประกอบการสอนและการใช้เพลงประกอบการสอน กิจกรรมอื่น ๆ จะเป็นกิจกรรมที่ครูได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยความถี่ต่าง ๆ กันตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป ยกเว้นกิจกรรมการโต้วาที สถานการณ์จำลองที่พบว่าครูไม่ได้นำมาจัดเลย ส่วนกิจกรรมการค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดจะพบในลักษณะของการปล่อยให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดในช่วงกิจกรรมหรือในช่วงที่ครูไม่ได้สอนเพราะคิดการทำธุระอื่น ๆ แต่ไม่มีการมอบหมายงานให้นักเรียนค้นคว้าอย่างจริงจัง

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือนนี้ข้อค้นพบที่สนับสนุนในเรื่องโอกาสและเวลาเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์การประเมินก็คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนพบว่า กิจกรรมการแสดงละครและกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตเป็นกิจกรรมที่มีครูเพียงร้อยละ 12.50 ใ้คนำไปจัดเท่านั้น แต่เมื่อมีการติดตามศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือนเป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียนซึ่งได้แก่ภาคเรียนสุดท้ายก็พบว่า ครูได้จัดกิจกรรมการแสดงละครในการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตถึง 3 ครั้งซึ่งนับว่าเป็นความถี่ในการจัดสูงพอสมควร

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะพบว่าผลการประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินโดยมีผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือนเป็นข้อสนับสนุน แต่ก็มีข้อที่นำสังเกตในการจัดการเรียนการสอนที่ควรคำนึงถึงก็คือ ในการประเมินพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน กิจกรรมส่วนใหญ่มีจำนวน

ครูเกินกว่าร้อยละ 80 ใ้คนนำไปใช้จัดการเรียนการสอน แต่ผลการประเมินไม่ได้ชี้ชัดลงไปว่าครูจัดกิจกรรมเหล่านั้นด้วยความดีแค่ไหน เพราะผลการประเมินจะถือว่าถ้ามีการสังเกตพบการจัดกิจกรรมเพียง 1 ครั้งก็ตัดสินว่าครูมีการจัดกิจกรรมนั้น ๆ แล้วหรือได้จากการสอบถามครูและนักเรียน เมื่อมีการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือนโดยการปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามของผู้วิจัยจะพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูบางกิจกรรมจะพบในครูบางคนเท่านั้นและครูบางคนก็ใช้กิจกรรมการบรรยาย อธิบายเป็นหลักในการสอนเพียงวิธีเดียว ในขณะที่เมื่อมีการประเมินผลหลังการฝึกอบรม 4 เดือนจะพบว่าครูจำนวนถึง 100 % จัดกิจกรรมนั้น ๆ ในการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น การใช้สื่อประกอบการสอนเกือบทุกครั้งหรือทุกครั้ง ที่ผู้วิจัยไปสังเกตการสอน (ซึ่งต้องสังเกตครูคนละ 4 ครั้งในระยะเวลา 1 เดือน) แต่เมื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือนตลอดระยะเวลาที่สังเกต (1 ภาคเรียน) พบว่าครูใช้สื่อประกอบการสอนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการเป็นต้นว่า

- 1) การสังเกตการจัดการเรียนการสอนภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนของผู้วิจัย ครูได้ทราบหรือทราบว่าในการสังเกตการสอนของผู้วิจัยนั้นต้องมีวัตถุประสงค์ใด วัตถุประสงค์หนึ่งอยู่นั่นเอง ประกอบกับการสังเกตทุกครั้งมีข้อจำกัดในก้านเวลาซึ่งทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าเมื่อไรผู้วิจัยจะไปสังเกตการสอนจึงอาจทำให้ครูมีการเตรียมตัวทุกครั้ง
- 2) ในการสังเกตการสอนบางครั้งของผู้วิจัยจะมีศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารโรงเรียนร่วมอยู่ด้วย จึงอาจทำให้ครูเกิดความกระตือรือร้นพยายามเตรียมและจัดการสอนให้ดีที่สุด
- 3) ในการสังเกตหรือศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือน โดยการที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามร่วมกับตัวอย่างประชากรในโรงเรียนใช้เวลาจนถึง 1 ภาคเรียน พฤติกรรมของครูที่ปรากฏจึงเป็นไปตามสภาพที่คาดว่าจะเป็นจริงมากที่สุด แต่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องสถานภาพของตัวอย่างประชากร ซึ่งพบว่า ตัวอย่างประชากรในขอบเขตการวิจัยนี้เป็นครูชายและหญิงในอัตราส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีอายุ ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป และมีครูที่รอเกษียณอายุรวมทั้งมีครูที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพและปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ จึงทำให้ครูส่วนใหญ่ขาดความกระตือรือร้นในการจัดการสอนทั้งที่ ธีระ รุญเจริญ (2525: 147) กล่าวไว้ว่า "ปัจจัยที่ส่งเสริมการ

สอนใหม่ประสิทธิภาพได้แก่ ความรู้ของครู ทักษะของครู สุขภาพของครูและบุคลิกภาพของครู"

นอกจากการศึกษาศึกษาพฤติกรรมเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดฝึกอบรมครูตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8 แล้วยังพบว่าพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูบางส่วนยังคงเป็นไปในลักษณะเดิมคือ มีการใช้กิจกรรมแบบบรรยาย อธิบายเป็นหลักซึ่งผลการศึกษานี้ได้สอดคล้องกับการศึกษาศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดสุรินทร์ของทองสุข รวยสูงเนิน (2527: 93-96) ที่พบว่าพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุดค่านการใช้วิธีสอนคือ วิธีการบอก อธิบายหรือบรรยาย และสอดคล้องกับการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาทุกสังกัดของกรมวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.: 27-28) ที่พบว่ากิจกรรมการสอนที่ครูใช้มากคือการบรรยาย เป็นต้น นอกจากนี้จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้ารับการศึกษาฝึกอบรมยังพบว่า กระบวนการเรียนการสอนที่ครูจัดไม่เป็นไปตามที่หลักสูตรต้องการหรือพบว่าครูบางคนขาดความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน ฯลฯ สภาพที่พบดังกล่าวอาจเป็นผลที่มาจากสภาพปัจจัยประการที่ 3 หรือเป็นผลจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย 10 ประการดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 หน้าที่ 193 ของการวิจัยนี้ และหากผู้บริหารการศึกษาในระดับต่าง ๆ และศึกษานิเทศก์ได้มีการกำหนดรูปแบบหรือพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อการนิเทศในโรงเรียนอย่างจริงจัง อาจจะไม่พบสภาพการจัดกิจกรรมการสอนดังกล่าวหรือถ้าพบอาจพบน้อยลงก็เป็นได้

3. ผลการประเมินพฤติกรรมค่านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือน ซึ่งจากการประเมินพบว่า ครูมีพฤติกรรมค่านคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ว่า ต้องมีครูอย่างน้อยร้อยละ 80 ของจำนวนครูทั้งหมดมีคุณธรรมที่กำหนดอยู่ในระดับที่น่าพอใจ (มีคุณธรรมร้อยละ 80 ของจำนวนคุณธรรมที่กำหนด) โดยพบว่ามีครูจำนวนร้อยละ 79.16 มีคุณธรรมอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่า ค่าร้อยละ 79.16 ไม่แตกต่างจากค่าร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่าครูมีพฤติกรรมค่านคุณธรรมภายหลังการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมิน และพบว่าคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากคือคุณธรรมในค่านความเสียสละและเมตตากรุณา ความประหยัค ความมีเหตุผลและความมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับน่า

พอใจน้อยได้แก่ความรับผิดชอบ ผลการประเมินโดยส่วนรวมนี้มีความสอดคล้องกับผลของการประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูประถมศึกษาโดยส่วนรวมที่ทำการประเมินโดยคณะปฏิบัติงานโครงการประเมินและติดตามผลการฝึกอบรมครูประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530: 268) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากและน้อยจะพบว่า มีผลการประเมินที่ไม่สอดคล้องในคุณธรรมความมีเหตุผลซึ่งผลการประเมินของการวิจัยนี้พบว่าคุณธรรมความมีเหตุผลของครูเป็นคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจมากแต่ผลการประเมินโดยคณะปฏิบัติงานโครงการกลับพบว่าคุณธรรมความมีเหตุผลเป็นคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจน้อย ส่วนคุณธรรมอื่น ๆ มีผลการประเมินที่สอดคล้องกัน

ในการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 5 เดือน โดยการใช้ผู้วิจัยเข้าไปปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามร่วมกับตัวอย่างประชากรในโรงเรียนผลการศึกษาที่ได้มีทั้งผลที่สนับสนุนและไม่สอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมของครูภายหลังการฝึกอบรม 4 เดือนคือพบว่า คุณธรรมที่ครูได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นอย่างชัดเจนว่าครูมีคุณธรรมข้อนั้น ๆ อยู่ในระดับที่น่าพอใจมากได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความประหยัดและความเสียสละและเมตตากรุณา และคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจน้อยได้แก่ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียรและความมีระเบียบวินัย จะเห็นว่าผลในด้านความมีคุณธรรมของครูที่อยู่ในระดับที่น่าพอใจน้อยสอดคล้องเฉพาะคุณธรรมความรับผิดชอบส่วนคุณธรรมที่ปรากฏอีก 2 คุณธรรมนั้น จากการประเมินคุณธรรมของครูภายหลัง 4 เดือนพบว่า เป็นคุณธรรมที่ครูจำนวนถึงร้อยละ 83.33 ถึงร้อยละ 91.67 มีอยู่ในระดับที่น่าพอใจ (ดูผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 37 หน้า 181 ในบทที่ 4) และเมื่อพิจารณาคุณธรรมความมีเหตุผลซึ่งการประเมินในงานวิจัยนี้เป็นคุณธรรมที่ครูมีอยู่ในระดับที่น่าพอใจมาก แต่เมื่อศึกษาพฤติกรรมของครูในระยะเวลา 1 ภาคเรียนพบว่าพฤติกรรมที่ครูแสดงออกถึงความมีเหตุผลนี้จะมองเห็นว่าครูมีคุณธรรมความมีเหตุผลอยู่ในระดับกลางๆ เหมือนกับคุณธรรมข้ออื่น ๆ คือพบว่าพฤติกรรมที่ครูแสดงออกมีทั้งทางบวกและลบ

อย่างไรก็ตามการที่ผลการประเมินและการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูปรากฏในลักษณะดังกล่าวมาแล้วข้างต้น อาจเป็นเพราะ ในส่วนของการมีคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินอาจเป็นผลมาจาก กระบวนการฝึกอบรมครูที่ประกอบด้วยกิจกรรม

สร้างเสริมคุณธรรมให้แก่ครูทำให้ครูเกิดคุณธรรมขึ้นในตัวเองจริงหรืออาจเป็นเพราะครูมีคุณธรรมเหล่านั้นอยู่ในตัวเองก่อนแล้ว และหรืออาจเป็นเพราะการประเมินพฤติกรรมคุณธรรมมีข้อจำกัดในด้านวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินซึ่งเป็นเครื่องมือที่วัดได้เฉพาะด้านความรู้สึกรู้สึก ความสำนึกในทางที่ดีของครูเท่านั้นอาจไม่ครอบคลุมถึงการแสดงพฤติกรรมที่เป็นคุณธรรมของครูอย่างแท้จริง และสำหรับผลการประเมินคุณธรรมรายชื่อที่ปรากฏนั้นอาจมีเหตุผลของความเป็นไปได้เพิ่มเติมจากที่กล่าวคือ การศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมของครูถึงแม้จะเป็นการสังเกตพฤติกรรมของครูในระยะเวลา 1 ภาคเรียนแล้วก็ตาม พฤติกรรมคุณธรรมที่ปรากฏอาจแปลผลได้ไม่ครอบคลุมเท่าที่ควรอีกทั้งโอกาสของการแสดงพฤติกรรมของครูชายและครูหญิงจากการสังเกตพบว่ามีโอกาสแตกต่างกันซึ่งอาจจะเกี่ยวเนื่องกับผลการวิจัยของรวมพร อุ๋นวรรณธรรม (2526: 130) ที่พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญอยู่ถึง 12 พฤติกรรมก็เป็นได้ ประกอบกับพฤติกรรมคุณธรรมของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างแยกไม่ออก ดังที่สุมน อมรวิวัฒน์ ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมในการวิจัยครั้งนี้ว่า "คุณธรรมแต่ละคุณธรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน" ดังเช่นตัวอย่างการแสดงพฤติกรรมของครูในกรณีที่ครูมาโรงเรียนสายเป็นประจำ เข้าห้องสอนช้าบ่อย ๆ พฤติกรรมนี้อาจแปลผลได้ว่าครูยังขาดคุณธรรมความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย เป็นต้น ดังนั้นหากได้มีการศึกษาวิจัยเฉพาะด้านคุณธรรมของครูโดยตรงโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะเวลาที่เหมาะสมอาจจะเป็น 1 ปีการศึกษาหรือมากกว่าก็จะทำให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภายหลังการฝึกอบรม

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดขึ้น 11 กิจกรรม โดยมีกิจกรรมที่มีนักเรียนจำนวนร้อยละมากที่สุดมีความพึงพอใจในระดับมากคือ กิจกรรมการใช้วิธีแบ่งกลุ่มหลาย ๆ แบบและกิจกรรมการให้การเสริมแรงนักเรียน รองลงมาได้แก่กิจกรรมการเล่าเรื่องเล่านิทานเล่าเหตุการณ์การทบทวนบทเรียนก่อนเรียน การสอนซ่อมเสริม การนำเข้าสู่บทเรียน การทดสอบหลังเรียน การใช้เพลงประกอบการสอน การเชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิต การใช้เกม

ประกอบการสอนและการเตรียมความพร้อมนักเรียน โดยมีกิจกรรมการบรรยายอธิบาย และกิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลางและระดับปานกลางและในระดับน้อย

สำหรับเหตุผลความพึงพอใจในระดับมากที่นักเรียนมีต่อกิจกรรมดังกล่าว เหตุผลที่สำคัญได้แก่นักเรียนเห็นว่ากิจกรรมเกือบทุกกิจกรรมข้างต้น เป็นกิจกรรมที่ให้ความรู้และความสนุกสนานรื่นเริงในเวลาเรียนหรือในเวลาว่างกิจกรรมโดยมีเหตุผลที่สำคัญอื่น ๆ ประกอบอีกเฉพาะกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างจากกิจกรรมอื่น ๆ และเหตุผลส่วนใหญ่จะเป็น เหตุผลของการได้รับประโยชน์จากกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เช่น กิจกรรมการให้การเสริมแรงนักเรียนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนร้อยละสูงสุดมีความพึงพอใจในระดับมาก และนักเรียนมีเหตุผลของความพึงพอใจก็คือเพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีความสุข เกิดความภูมิใจและมีกำลังใจในการเรียน หรือกิจกรรมการแบ่งกลุ่มด้วยวิธีหลาย ๆ แบบ นักเรียนมีความพึงพอใจมากก็ด้วยเหตุผลที่ว่าได้เปลี่ยนกลุ่มใหม่ ๆ ทำให้เข้าใจเพื่อนและ เกิดความสนุกสนานและเห็นว่าเป็นวิธีที่ยุติธรรม ส่วนกิจกรรมการเล่าเรื่องเล่านิทานเล่า เหตุการณ์ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีจำนวนนักเรียนร้อยละสูงสุดรองลงมาจากกิจกรรมการให้การเสริมแรงพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจด้วยเหตุผลที่นอกเหนือไปจากการได้ความรู้และความสนุกสนานก็คือการได้ซอกคิดได้คติเตือนใจ เป็นต้น

จะเห็นว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูเป็นผลที่มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอน จิตวิทยาพัฒนาการของ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา หลักจิตวิทยาการเรียนการสอนกล่าวคือ เมื่อพิจารณาถึง เหตุผลที่นักเรียนได้ให้ประกอบความพึงพอใจในระดับมากของคนที่ต่อกิจกรรมล้วนแต่เป็น เหตุผลที่มีความสอดคล้องเป็นไปตามพัฒนาการและความต้องการของเด็กวัยประถมศึกษาทั้ง สิ้น เช่น เหตุผลการได้รับความสนุกสนาน รื่นเริง การได้ความรู้ การเข้าใจสิ่งที่ครู สอนง่ายขึ้น การที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเอง การได้เห็นของแปลกใหม่ การได้ มีโอกาสแสดงออก การได้ทำงานร่วมกับเพื่อน การทำให้เกิดความภูมิใจและเพื่อนยอมรับ ในความสามารถหรือการได้รับกำลังใจทำให้มีความสุข จะมีความสอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการที่ว่า เด็กในวัยนี้ต้องการความรักความอบอุ่น ต้องการความยอมรับ นับถือและยกย่อง ต้องการผจญภัยในสถานการณ์ที่ตนเห็นเราใจ ต้องการโอกาสทำงาน ร่วมกับเพื่อนฝูง (สุโท เจริญสุข ม.ป.ป.: 12) และมีความพึงพอใจในการหาความรู้

(พรรณิ ช.เจนนิจิต 2528: 147) หรือเด็กวัยนี้ชอบการเล่นแบบอชากหรือชากเห็น (สุโท เจริญสุข 2520: 9-10) เป็นต้นซึ่งเมื่อนักเรียนเห็นว่ากิจกรรมเหล่านั้นเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการของเขาได้จึงทำให้เขามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนั้น ๆ ในระดับมาก

จากกิจกรรม 11 กิจกรรมที่ปรากฏเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการความสนใจเป็นไปตามพัฒนาการของเด็กแทบทั้งสิ้น จึงเป็นข้อสนับสนุนประการหนึ่งว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านั้นจะช่วยให้เด็กมีความสนใจต่อการเรียนมากขึ้นเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนการสอนที่คังที่ สุมน อมรวิวัฒน์ (2526: 4-5) กล่าวไว้ว่า "กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรเป็นไปเพื่อพัฒนาการทุกด้านให้แก่ นักเรียน การจัดกิจกรรมควรมีบรรยากาศที่รรมย์สนุกสนานและเป็นกันเอง" หรือที่ สมพร สุทัศน์ (2525: 47) กล่าวเกี่ยวกับเด็กวัยประถมศึกษากว่า "เด็กวัยประถมศึกษาชอบการเล่นมากที่สุด ชอบจับกลุ่มเล่นกันอย่างสนุกสนาน" ดังนั้นกิจกรรมที่สนองความต้องการของเด็กระดับประถมศึกษา ก็เช่น การใช้เกม เพลงในการสอน การสอนโดยการเล่านิทานเล่าเรื่อง การทบทวนบทเรียน เป็นต้น

นอกจากนั้นจากผลการศึกษา ยังพบว่ากิจกรรมการบรรยาย อธิบายและกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติเป็นกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางและน้อยโดยให้เหตุผลประกอบเฉพาะกิจกรรมการบรรยาย อธิบายว่า กิจกรรมเหล่านี้ทำให้พวกเขาเบื่อ ง่วงนอนและไม่ไต่ทำอะไร ส่วนเหตุผลที่ให้ประกอบกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติดังกล่าวคือ บทบาทที่ไต่แสดงทำได้ยากหรือทำไม่ได้ จากเหตุผลดังกล่าวแสดงว่าการจัดกิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้สนองความต้องการของเขาตามหลักพัฒนาการที่ว่า เด็กในวัยประถมศึกษาามีช่วงความสนใจสั้น ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉยเป็นระยะเวลาาน ต้องการประสบความสำเร็จ เมื่อทำงานแล้วต้องทำให้ไต่ผลสมบูรณ์ที่สุด หากทำไม่ได้จะรู้สึกอายนและมีปมค้อย (สมพร สุทัศน์ 2525: 48-50) แม้กิจกรรมบทบาทสมมุติจะเป็นกิจกรรมที่สนองความต้องการของเด็กในวัยนี้ในด้านการชอบเลียนแบบก็ตาม แต่ปรากฏว่าเด็กมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมนี้ในระดับปานกลางและน้อยด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นสิ่งที่ทำยาก แสดงให้เห็นว่าครูยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่ยังไม่สนองความต้องการและพัฒนาการของเด็กไต่เท่าที่ควร ดังนั้นหากครูต้องการให้นักเรียนมีความสนใจ พื่อใจและอยากเข้า

ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัด ครูจึงควรชวนขยายศึกษาหาความรู้ด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับเด็กระดับประถมศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมหรือนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้และสรรหากิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ มาจัดเพื่อสนองความต้องการของนักเรียนให้โตมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดอบรมบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพด้านต่าง ๆ

1.1 การจัดฝึกอบรมครูตามโครงการนี้เป็นรูปแบบการจัดฝึกอบรมที่ดีที่ควรมีการพัฒนาเพื่อนำมาใช้กับการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับหลักสูตรการฝึกอบรม เช่น การเพิ่มเวลามากขึ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมเต็มความสามารถ

1.2 ในการจัดฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาที่มีจำนวนมากและต้องจัดฝึกอบรมหลายรุ่นในเวลาติดต่อกันควรคำนึงถึงความเหมาะสมด้านกำลังคนของผู้ดำเนินการฝึกอบรมหรือผู้ให้การฝึกอบรมกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม การทดแทนจำนวนผู้ดำเนินการฝึกอบรมในกรณีเกิดปัญหา เช่น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเกิดความเหนื่อยล้าหรือมีปัญหาสุขภาพ นอกจากนั้นควรคำนึงถึงบุคลิกลักษณะและความสามารถพิเศษของผู้ดำเนินการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับลักษณะและกิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรมด้วย โดยพยายามสรรหาบุคลากรมาทำหน้าที่ให้เหมาะสมและอยู่ในอัตราที่พอเพียง เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ในการจัดฝึกอบรมใด ๆ การจัดสถานที่ฝึกอบรมมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมการฝึกอบรม เช่น เป็นสถานที่ที่คับแคบเกินไป ไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีจำนวนมากหรือเป็นสถานที่ที่ไม่สามารถควบคุมแสงสว่างได้เมื่อต้องการใช้สื่อประเภท เทป โทรทัศน์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเป็นผลให้การทำกิจกรรมนั้น ๆ ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการจัดหาสถานที่ฝึกอบรมให้มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมและลักษณะของหลักสูตรหรือกิจกรรมการฝึกอบรม

1.4 หน่วยงานระดับสูงที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการฝึกอบรม เมื่อต้องอาศัย

หน่วยงานย่อยเป็นผู้จัดการฝึกอบรม ควรมีการประชุมทำความเข้าใจในรูปแบบการฝึกอบรมว่าลักษณะใดควรถูกเป็นหลักปฏิบัติในแนวเดียวกันและลักษณะใดสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้การฝึกอบรมเกิดประโยชน์ในทางที่ต้องการเดียวกัน

1.5 ควรมีการประเมินการจัดฝึกอบรมควบคู่ไปกับการจัดฝึกอบรมด้วย ในลักษณะที่ผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของการประเมินและการจัดฝึกอบรม เพราะนอกจากจะไ้ผลการประเมินที่สอดคล้องกันแล้ว ยังใช้ประโยชน์จากการประเมินในด้านการควบคุมการฝึกอบรมให้เป็นไปในรูปแบบที่ต้องการได้

1.6 ควรจัดให้มีการนิเทศติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมไปแล้วอย่างจริงจัง โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่มีหน้าที่นี้เทศโดยตรงร่วมกันกำหนดรูปแบบและมีการทำความเข้าใจระหว่างผู้นิเทศและผู้ถูกนิเทศให้สอดคล้องกัน เพื่อผลประโยชน์ที่ทั้งสองจะได้ร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์อำเภอ

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องและสนองความต้องการของครู เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศและสร้างความศรัทธาในตัวศึกษานิเทศก์เพิ่มขึ้น เพื่อให้การนิเทศเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างแท้จริง

2.2 การประเมินคุณภาพโรงเรียนในความรับผิดชอบ ควรมีการพัฒนา รูปแบบที่ไม่ใช่การยึดถือผลการประเมินคุณภาพจากคุณภาพนักเรียนที่ได้จากการทดสอบด้วยข้อสอบหรือการสอบถามด้วยแบบสอบถามเท่านั้น แต่ควรใช้วิธีการสังเกตการจัดการเรียนการสอนในเวลาที่เหมาะสมและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและการสังเกตการบริหารงานของโรงเรียนนำมาวิเคราะห์ร่วมกับผลงานที่ปรากฏจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

2.3 การประเมินคุณภาพโรงเรียนด้วยวิธีการวัดผลประเมินผลใด ๆ ควรได้ปฏิบัติตามระเบียบวิธีการวัดผลและประเมินผลที่ถูกต้อง เพื่อผลที่ได้จะสามารถแปลความหมายได้ถูกต้องตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและครูในโรงเรียน

3.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างจริงจัง ด้วยรูปแบบที่เป็นที่ยอมรับของครูและผู้บริหารหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนของครูว่าเป็นไปตามหลักสูตรหรือไม่อย่างไร เพื่อหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรให้มากที่สุด การมีความรู้ในด้านวิชาการ หลักสูตรและเทคนิคการบริหารงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารพัฒนาคุณภาพโรงเรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างศรัทธาให้กับตัวเองได้เป็นอย่างดี

3.3 ครูควรศึกษาในค่านิยมวิชาการเรียนการสอนและจิตวิทยาค้นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยประถมศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สนองกับความต้องการของเด็กมากขึ้น และครูเองจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอนมีบรรยากาศที่ดีขึ้นและนักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้นด้วย

3.4 ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรกำหนดรูปแบบการประเมินผลการทำงานของตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากนักเรียนและเพื่อนครูในโรงเรียนให้มีพื้นฐานการยอมรับร่วมกัน เป็นการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนการทำงานร่วมกันและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัย

4.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรมทางการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนารูปแบบหรือสรรหาวิธีการประเมินที่เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง

4.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ควรคำนึงถึงความครอบคลุมถึงสิ่งที่ต้องการประเมินและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินด้วย เพื่อให้การประเมินสามารถประเมินได้ครอบคลุมการฝึกอบรมนั้น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

4.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือวิธีการวิจัยภาคสนามให้มากยิ่งขึ้น เพื่อผลการวิจัยจะได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

4.4 การใช้วิธีการวิจัยภาคสนามหรือวิธีวิจัยเชิงคุณภาพกับงานทางด้านการศึกษาคควรเพิ่มเวลาที่ใช้วิจัยให้สอดคล้องกับการจัดระบบทางการศึกษามากขึ้นเช่น ใช้

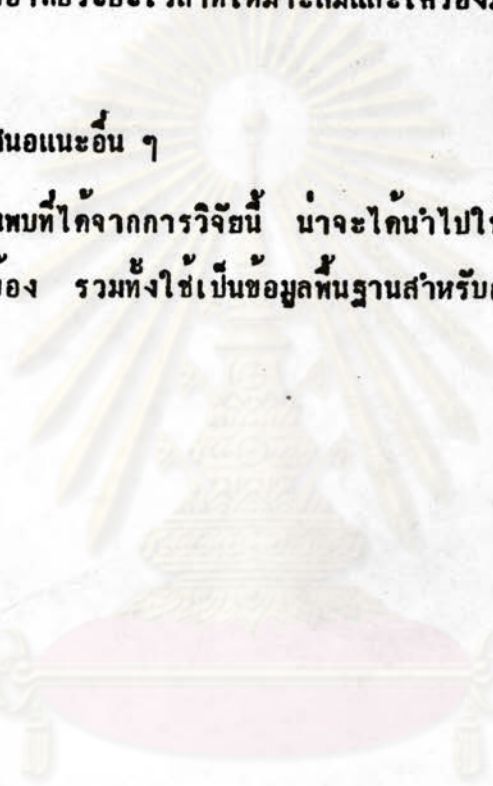
ระยะเวลา 1 ปีขึ้นไป เพื่อได้ผลที่เป็นจริงและมีประโยชน์มากยิ่งขึ้น

4.5 ควรมีการวิจัยการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยเฉพาะอีกด้านหนึ่ง เพราะการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเวลาส่วนใหญ่ของการเรียนอยู่ที่ห้องเรียน จึงเป็นงานที่น่าวิจัยและศึกษาอย่างยิ่ง

4.6 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมของครูเพิ่มเติมในรูปแบบการวิจัยเฉพาะด้าน โดยอาศัยระยะเวลาที่เหมาะสมและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพช่วยในการศึกษาวิจัย

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ น่าจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย